

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3344/14

לפני: כבוד הנשיאה מ' נאור
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט מ' מזוז

המערער: לוי וידבסקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע מיום 3.4.2014 בתפ"ח 42511-07-13 שניתן על ידי כבוד סגנית הנשיא, ר' יפה-כ"ץ וכבוד השופטים א' ואגו ו-י' צלקובניק

תאריך הישיבה: ט"ו באייר התשע"ה (4.5.2015)

בשם המערער: עו"ד דייגני אורי

בשם המשיבה: עו"ד עמרי כהן

בשם שרות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. ערעור על גזר דין מיום 3.4.2014 של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' סגנית הנשיא ר' יפה-כ"ץ, וכב' השופטים א' ואגו ו-י' צלקובניק) בתפ"ח 42511-07-13, בגדרו הורשע המערער, לפי הודאתו, בביצוע עבירה של נסיון לשידול לרצח, לפי סעיף 30 בצירוף סעיפים 300(א)(2) ו-33(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק או חוק העונשין).

2. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, המערער היה בהליכי גירושין מאשתו והם התגוררו בנפרד. במסגרת עבודתו כבעל חנות לתיקון מוצרי חשמל הכיר המערער קטין שהגיע לחנות כלקוח, והתחבר עמו. כמה ימים לאחר דיון בבית המשפט בתביעות הכספיות שהגישה אשת המערער נגדו, פנה המערער לקטין ושאל אותו אם הוא יוכל "לטפל" באשתו. הקטין סרב לבקשה, והמערער ביקש שישאל את אביו אם יש לו מישהו שיוכל לבצע "את העבודה". יום לאחר מכן הקטין עוכב לחקירה במשטרה בחשד לביצוע עבירות רכוש והונאה ובחקירתו סיפר על פנייתו של המערער. בהנחיית המשטרה, התקשר הקטין למערער ואמר לו שאביו לא מעוניין במשימה אך יש לו חבר שאתו יוכל המערער ליצור קשר והוא "יארגן משהו", והעביר את הטלפון ל"חבר" להמשך השיחה. "החבר", שוטר מוסווה, שוחח עם המערער והם תיאמו להיפגש באותו ערב. השוטר המוסווה אכן הגיע לחנותו של המערער באותו ערב ושוחח עמו. וכך מתואר המשך השתלשלות הדברים בגזר הדין:

"הנאשם הסביר לשוטר שהוא מעוניין לרצוח את רעייתו ובלשונו "להשבית אותה", "לשתק אותה", "לגמור אותה טוטל-לוס". הנאשם סיפר לשוטר, שרעייתו סילקה אותו מהבית, שאין לו איפה לחיות ו- 'שאיין לו גרוש'. השוטר שאל את הנאשם איך הוא רוצה שהרצח יבוצע, והנאשם אמר לו ששמע שיש זריקה שמשתקת את כל הגוף. הנאשם אף אמר לשוטר, שפנה לאדם אחר על מנת שיבצע את הרצח, אך הוא ביקש סכום גבוה מידי, וכי הוא מעריך ש"העבודה" שווה 10,000 ₪, אך כרגע אין לו כסף, וברגע שרעייתו תמות - ישוחררו לו כספים והוא יוכל לשלם אפילו סכום גבוה יותר.

השוטר והנאשם תיאמו להיפגש בתאריך 14/07/13, והשוטר ביקש מהנאשם להביא עמו לפגישה תמונה של רעייתו וכתובת מדויקת. הנאשם הבטיח שיביא את הכל ואף אמר לשוטר שיש לו חבר נוסף שייתכן ויהיה מעוניין בשירותיו.

בהתאם לסיכום האמור, הגיע השוטר בשנית לחנות ... ופגש את הנאשם. במהלך הפגישה, מסר הנאשם לשוטר את התמונה של רעייתו, את כתובת מגוריה... ואת מקום עבודתה... בנוסף, אמר הנאשם לשוטר, כי הוא מעוניין שהרצח יראה כתאונה על מנת שלא יחשדו בו, וכי בזמן הרצח הוא יהיה בחנות בה מותקנות מצלמות אבטחה, כך

שיהיה לו אליבי. הוא ביקש מהשוטר לעשות "עבודת שטח" לצורך ביצוע הרצח, ואף שירטט מפה באמצעותה הסביר לשוטר כיצד להגיע אל בית רעייתו ואל מקום עבודתה כדי לבצע את הרצח. הנאשם הבהיר לשוטר, שאינו מעוניין בפציעתה של רעייתו, כי אם במותה אותו הגדיר כ"טוטל-לוס", והבטיח, שאם השוטר יצליח במשימה, הוא ימליץ עליו ויקשר אותו עם 'לקוחות' נוספים. השוטר הסביר לנאשם שאינו מבצע את הרצח בעצמו ושיש לו 'כמה ערבים' שמבצעים את 'העבודה'. על כך השיב הנאשם, 'בסדר, לא אכפת לי, מה אכפת לי מי'. עוד אמר הנאשם, שכפי הנראה רעייתו יוצאת עם מישהו; ...הנאשם אמר עוד, כי ביום חמישי, 18/07/13, בסביבות השעה 08:00, צריכה רעייתו להגיע לבית המשפט בקרית גת לצורך דיון בצו ההרחקה שהוציאה כנגדו, והציע, כי הרצח יבוצע באותה עת. הוא הסביר, שהיא אמורה להגיע לביהמ"ש במונית יחד עם אחיה, ואמר לשוטר, שמצדו 'שניהם יכולים ללכת', דהיינו למות. השוטר הבהיר לו, שזה יעלה לו עוד כסף, והנאשם אמר, שלא אכפת לו והבטיח לשוטר שלא תהיה בעיה עם הכסף ואף ישלם לו סכום גבוה יותר תמורת ביצוע הרצח - 15,000 ₪. השוטר שאל את הנאשם אם יש לו 'כלי', דהיינו נשק, לשם ביצוע הרצח, והנאשם הסביר לו, שהיה לו בעבר נשק אך הוא החזיר אותו.

באותו ערב, בסמוך לאחר הפגישה, נעצר הנאשם על ידי שוטרי משטרת אשקלון.

3. המערער הודה בעובדות אלה במסגרת הסדר טיעון, וביום 11.12.2013 הורשע בניסיון לשידול לרצח כמצוין לעיל. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לענין העונש.

4. לפני מתן גזר הדין הגיש שירות המבחן לבית המשפט קמא תסקיר אודות המערער. שירות המבחן התרשם שהמערער נוטה להפחית ולצמצם מאחריותו ביחס לעבירה. לאור ההערכה שמדובר באדם בודד, בעל קשרים חברתיים מצומצמים, תפיסה קורבנית וכן קושי להתנהל מבחינה כלכלית, המליץ שירות המבחן על ענישה מוחשית הרתעתית שתבהיר גבולות ברורים למעשיו ועל מאסר מותנה משמעותי.

במסגרת הטיעונים לעונש פנה המערער עצמו לבית המשפט ואמר שהוא מפנים את טעותו. לדבריו, באותה עת היה נתון בלחץ נפשי שנבע מהקשיים הכלכליים בהם היה נתון ולאחר שחי למעלה משנה וחצי בחנותו.

5. בית המשפט קבע כי מעשיו של המערער היו ללא ספק חמורים, והיו עלולים להסתיים בכי רע אלמלא הקטין סיפר על תכניותיו למשטרה בעת שנחקר בגין עבירות אחרות. בגזר הדין הובהר, כי לא ניתן לכנות את השוטר "סוכן מדיח", שעה שהמערער הוא שחיפש רוצח שכיר. כן הודגש כי לא חרטתו של המערער היא שמנעה את הרצח, אלא החקירה המשטרתית והמעצר. בית המשפט הדגיש, כי "היו לנאשם הזדמנויות רבות להפסיק את הפעילות העבריינית, הזדמנויות רבות לבטל את כל התוכנית; אולם, הנאשם רק הסלים הצעותיו והציע לשוטר-הסוכן סכומי כסף גבוהים יותר במידה ויחסל גם את אחיה של רעייתו."

בית המשפט הדגיש כי מעשי הנאשם חמורים ומחייבים ענישה מחמירה, וציין, כי העונש הקבוע לצד העבירה בה הורשע המערער, של הניסיון לשידול לרצח, עומד על 20 שנות מאסר. בנסיבות אלה, ולאחר עיון בפסיקה במקרים דומים, קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם בנסיבות ביצוע העבירה נע בין 5 ל-9 שנות מאסר בפועל. בהתחשב במצבו הנפשי ונסיבותיו האישיות של המערער מחד, ובאינטרס הציבורי המחייב שליחת מסר ברור של הרתעה מפני מעשים דומים מאידך, הושת על המערער עונש של 6 שנות מאסר בפועל, וכן מאסר על תנאי בן שנה, לבל יעבור המערער כל עבירה מסוג פשע במשך 3 שנים. בית המשפט ציין שחלק מפסקי הדין שהוגשו לו, ובהם ניתנו עונשים נמוכים יותר על עבירת ניסיון שידול לרצח, אינם רלוונטיים משום טרגדיות משפחתיות שעמדו ברקע לביצוע המעשים שם.

6. הערעור שלפנינו הוא על עונש המאסר שהושת על המערער.

7. המערער סבור שמתחם הענישה שנקבע בעניינו חריג לחומרה בנסיבות הענין, וכי הדבר הביא לקביעת עונש החורג באופן משמעותי הן מהענישה הנוהגת והן מרף הענישה הראוי ביחס למעשה שעשה. לטענתו, טעותו של בית המשפט נובעת מהסתמכות על פסיקה שאינה רלוונטית לצד מתן משקל לא מספיק לפסיקה הרלוונטית. נטען, כי העונש ההולם והמקובל במקרים דומים נע בין שנה וחצי לבין 3 שנות מאסר בפועל. המערער טוען שהאבחנה שביצע בית המשפט מפסקי הדין שניתנו במקרים אחרים אינה רלוונטית. המערער מוסיף וטוען, כי בית המשפט לא התייחס די הצורך לנסיבות המקרה הקונקרטי.

המערער מדגיש שגם לשיטתו יש לקבוע את עונשו בתחתית המתחם ההולם, לאור מכלול הנסיבות, ובהן העובדה שהוא מבוגר יחסית, שזהו לו המאסר הראשון, המצוקה הכלכלית והנפשית שעמדה ברקע למעשיו והעובדה שהודה במעשים.

8. מנגד, המשיבה סומכת את ידיה על העונש שהשית בית המשפט קמא. נטען כי המערער התכוון לרצוח את אשתו על מנת לקבל כספים. כמו כן צוין, כי השידול הושלם ורק במזל מזימתו של המערער לא הצליחה, למרות שפנה לשלושה אנשים שונים כדי להוציאה אל הפועל. מבחינת רמת הענישה הנוהגת, צוין כי מדובר בעבירה שנדיר לתפוס בשלב כזה, ולכן אין כמעט פסקי דין הקובעים מתחם ענישה רלוונטי. לכן, בהינתן סיכויי תפיסה כה נמוכים, עונש קל יפגום בהרתעה. עוד נטען כי מבחינה נורמטיבית אין הבדל ממשי בין מעשי הניסיון לשידול לרצח של המערער לבין ניסיון לרצח של בת זוג. באשר להשוואה למקרים קודמים נטען, שבית המשפט קמא צדק כאשר התחשב בעובדה שחלקם נעשו על רקע של טרגדיה משפחתית. עוד נטען שעברו הפלילי של המערער אינו נקי, מאחר שהוא הורשע בעבירה אחרת ימים מספר לפני הרשעתו בתיק זה. כן צוין שתסקיר שירות המבחן לא היה חיובי.

9. בתסקיר משלים מטעם שירות המבחן נכתב שהמערער היה בתחילת מאסרו בהשגחה בשל מצוקה נפשית וקשיי הסתגלות, אך לפני כשנה הוסרה ההשגחה והוא

הועבר לאגף שומרי מצוות, למד במדרשה והיה בקשר מעקבי עם עובדים סוציאליים. עוד צוין כי המערער נמצא בקשר עם גורמי הטיפול בכלא ושולב בקבוצה למניעת אלימות כללית. יחד עם זאת, הוא מתקשה להתייחס לעבירה, והמלצת גורמי הטיפול הייתה שיש להעמיק את הטיפול בתחום האלימות.

דיון והכרעה

10. לאחר עיון בדברים - לרבות בטיעוני הצדדים בכתב ובעל-פה ובפסיקה לה הפנו - לא מצאתי כי יש עילה להתערבותנו בגזר דינו של בית המשפט קמא.

11. כעולה מתיאור הדברים לעיל, המערער דנן שידל לרצח אשתו, איתה היה מצוי בהליכי גירושין. העותר גם לא הסתפק בניסיון אחד, שלא צלח, לשדל אדם אחר לרצוח את אשתו תמורת תשלום, אלא ניסה שוב ושוב - שלוש פעמים (!), ולא נתקררה דעתו עד שביקש לצרף למעשה הרצח לו שידל גם את אחיה של אישתו.

אכן, מזימתו של המערער לא צלחה בידו. ואולם תכניותיו לא יצאו אל הפועל לא בשל חרטה שתקפה אותו בטרם ביצוע הרצח מושא השידול, אלא בשל אי-הצלחתו לגייס רוצח שכיר לביצוע המשימה, למרות מספר ניסיונות מצידו לעשות כן.

על עבירת הניסיון לשידול לרצח

12. על חומרת עבירת הרצח אין צורך להכביר מילים. עבירה זו נועדה להגן על הערך החברתי הנעלה ביותר: קדושת החיים. זוהי עבירה אוניברסלית המקובלת בחברה האנושית מימים קדומים, ומעוגנת בכל קוד משפטי מוכר, מאז רצח הבל על ידי קין אחיו והקריאה האלוהית הנוקבת: "מָה עָשִׂיתָ; קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, צֹעֲקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה. וְעַתָּה, אָרוּר אַתָּה, מִן-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת-פִּיהָ, לְקַחַת אֶת-דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ." (בראשית, ד, 10). ואולם דומה שראוי לומר מילים אחדות על השידול לדבר עבירה בכלל, ועל השידול לרצח בפרט.

13. חומרה יתרה נודעת למעשה השידול, שכן אלמלא המשדל לא הייתה באה העבירה לעולם. המשדל פוגע לא רק בערך החברתי המוגן באמצעות קביעת העבירה מושא השידול, אלא גם בסדר הציבורי הכללי ובאינטרס הציבורי שכל פרט יימנע מביצוע עבירות, ויהיה מוגן מפני השפעות שעלולות להביאו לעולם הפשע (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב, 229 (1992); ע"פ 6095/08 סלומון נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.12.2008), להלן: ענין סלומון).

"השידול הוא אמנם צורת שותפות עקיפה ('חיצונית'), אך הוא גם צורת שותפות ראשית לאירוע עברייני. המשדל הוא שותף ראשי, בשל תרומתו המהותית והמכריעה להתרחשות העבירה, שהרי הוא 'האב הרוחני' של העבירה, וללא תרומתו - לא היה המבצע העיקרי ניגש לביצוע." (ע"פ 7894/03 מסראווה נ' מדינת ישראל, פסקה 47 (18.2.2008), להלן: ענין מסראווה).

14. המחוקק נתן ביטוי לחומרה שהוא מייחס לעבירת השידול, בין היתר על ידי השוואת עונשו של המשדל לזה של המבצע העיקרי (סעיף 34 לחוק העונשין).

"בעוד עונשו של המסייע הפך להיות מחצית העונש הקבוע לביצוע העיקרי (סעיף 32 לחוק העונשין), הרי עונשו של המשדל נשאר זהה לזה של המבצע העיקרי (סעיף 34 לחוק). ההבדל המתואר ברמת הענישה מצביע על חומרת היתר שמייחס המחוקק לשידול..." (ע"פ 8469/99 אסקין נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 65, 82 (2001)).

וראו גם: ענין מסראווה, שם; ענין סלומון שם; יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין, כרך א 612-614 (מהדורה שלישית, 2014) להלן: רבין וואקי).

ברוח זו נקבע על ידי בית משפט זה, כי עקרון השוואת עונשו של המשדל לעונשו של המבצע העיקרי חל גם בעבירות שהעונש בגינן הוא עונש חובה, לרבות כאשר מדובר בעונש מאסר עולם חובה בגין רצח (ענין מסראווה, פסקאות 45-47).

15. נוכח החומרה הרבה שיש במעשה השידול נקבע שמקום שבוצע מעשה שידול אך מסיבות שונות המשודל לא ביצע את העבירה העיקרית, עדיין יהיה מעשה השידול בר-עונשין בגדר ניסיון לשידול. זאת, על אף שמדובר ב"עבירה נגזרת של עבירה נגזרת" (ענין סלומון, פסקה 9; רבין וואקי 615-617).

16. המחוקק גם קבע באופן מפורט את עונשו של מבצע הניסיון לשידול. סעיף 33 לחוק העונשין קובע כדלהלן:

"33. הניסיון לשדל אדם לבצע עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע לביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה -

(1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנים;

(2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים;

(3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;

(4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי."

המחוקק קבע אפוא עונש של 20 שנות מאסר בגין הניסיון לשידול לרצח. מהוראת סעיף 33 עולה החומרה שהמחוקק מייחס לעבירה של הניסיון לשידול בכלל, ולניסיון לשידול לרצח בפרט. ודוק: העונש המרבי שקבע המחוקק בגין ניסיון שידול לרצח זהה לעונש בגין ניסיון רצח: עשרים שנות מאסר (ראו סעיפים 33(1), 34 ו-305 לחוק). עובדה זו עשויה להצדיק היקש, בשינויים המחוייבים, מהענישה הנוהגת בעבירת הניסיון לרצח לענישה שיש להנהיג בעבירת הניסיון לשידול לרצח.

ראוי לציין לענין זה, כי במסגרת תיקון 39 לחוק העונשין הוצע כי העונש בגין הניסיון לשידול יעמוד על רבע העונש הקבוע לביצוע העבירה העיקרית, בהיותה כאמור עבירה נגזרת של עבירה נגזרת, ואולם המחוקק דחה הצעה זו (הצעת חוק העונשין (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ב-1992, ה"ח 115, 123 בעמ')

132; על התיקון לחוק ועל המדיניות שמאחוריו ראו עוד: ש"ז פלר ומ' קרמניצר "הצעת חלק מקדמי וחלק כללי לחוק עונשין חדש ודברי הסבר תמציתיים" משפטים יד 127, 208 (1984); ד' בייך "הערות לעבירת הניסיון לאור תיקון 39 לחוק העונשין" המשפט ג 297, 312 (1996); רבין וואקי, בעמ' 569-570).

17. אוסיף, בזהירות המתבקשת, כי אמנם העונש של 20 שנות מאסר שנקבע בחוק על ניסיון לשידול לעבירת הרצח - לגביה קבוע עונש חובה של מאסר עולם - אינו עונש חובה בעצמו, אלא עונש מדבי. עם זאת, העובדה שהעונש בגין רצח ובגין שידול לרצח הוא עונש חובה של מאסר עולם, והעובדה שהעונש בגין ניסיון לשידול נגזר מהעונש על העבירה המקורית, יש באלה לטעמי כדי להשליך על שיקול הדעת השיפוטי בגזירת הדין בגין ניסיון לשידול לרצח. גישה זו מתיישבת לטעמי גם עם הוראת פסקה (4) לסעיף 33.

ומן הכלל אל הפרט

18. העיקרון המנחה בענישה הוא עיקרון ההלימה, המעוגן בסעיף 40ב לחוק העונשין, לפיו ייקבע יחס הולם בין "חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו".

לשם יישום עקרון ההלימה על בית המשפט לקבוע "מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה" (סעיף 40ג' לחוק).

19. עקרונות הענישה משלבים אפוא ערכים חברתיים כלליים לצד נסיבות אישיות קונקרטיות של הנאשם, בין כאלה הקשורות בביצוע העבירה ובין כאלה שאינן קשורות בביצוע העבירה. אכן, הענישה היא לעולם ענישה אינדיווידואלית הנגזרת מהנסיבות והשיקולים הפרטניים שבכל מקרה לגופו (ע"פ 291/81 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (4) 438, 442 (1981); ע"פ 1323/13 חסאן נ' מדינת ישראל,

פסקה 7 (5.6.2013); ע"פ 7552/14 יוסף אגבאריה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (23.6.2015), להלן: ענין אגבאריה). עם זאת, הענישה גם יונקת מעקרונות כלליים - ובהם הערך החברתי המוגן שנפגע מביצוע העבירה, שיקולי הרתעת הרבים ועוד - שהם הבסיס למתחם עבירה משותף (מעין עונש מוצא) למבצעי אותה עבירה.

20. בענייננו מדובר במקרה חמור של עבירה של נסיון לשידול לרצח. כמפורט לעיל, מעשי השידול של המערער כללו שלושה אירועי שידול, של שלושה אנשים שונים, לרצוח את אשתו. משלא צלח הניסיון הראשון, ניסה שוב, ומשלא צלח גם הניסיון השני ניסה שוב. ובניסיון השלישי צירף המערער, כמעט כבדרך אגב, גם הזמנה לרצח של גיסו. מזימתו של המערער אמנם לא צלחה, אך הדבר לא נבע מהיסוס או חרטה מצדו בטרם ביצוע הרצח, אלא בשל אי-הצלחתו לגייס רוצח שכיר לביצוע המשימה - בשני הניסיונות הראשונים, ובעובדה שבפעם השלישית היה מדובר בשוטר מוסווה. המערער אף הבטיח לשוטר המוסווה לגייס עבורו "לקוחות נוספים" כדי לשכנעו לבצע את הרצח, וכן הקדיש מחשבה למועד המתאים לביצוע הרצח על מנת לייצר לעצמו אליבי שיסייע לו להתחמק מעונש. רק ב"מזל" נעצר הקטין במשטרה בענין אחר, ודיווח אודות חיפושיו של המערער אחר רוצח שכיר, וכך מנע ממנו להגשים את התוצאה הקטלנית אליה חתר.

21. מעשיו והתנהלותו כאמור של המערער מייצגים כמעט את כל המרכיבים של עבירת הניסיון לשידול לרצח בגינם ייחס המחוקק חומרה כה רבה לעבירה זו, כמפורט לעיל, חומרה שקיבלה ביטוייה בעונש של 20 שנות מאסר שנקבע לצידה.

המערער אמנם הורשע, במסגרת הסדר טיעון, רק בעבירה אחת של ניסיון לשידול לרצח, אך העובדות בדבר שני ניסיונותיו הקודמים מפורטות בכתב האישום המתוקן בו הודה, והן בגדר נסיבות נוספות אותן רשאי בית המשפט לשקול לשם קביעת מתחם העונש ההולם ולשם גזירת העונש המתאים לנאשם (סעיף 40יב לחוק).

22. בית משפט קמא עמד על חומרת מעשיו של המערער ועל האינטרס הציבורי המחייב שליחת מסר ברור של הגנה על קדושת חיי אדם וקדושת החיים, כמו גם הרתעה מפני מעשים דומים. בהתאם לכך קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בעניינו של העותר על 5-9 שנות מאסר, וגזר את עונשו כאמור ל- 6 שנות מאסר בפועל, לצד עונש מותנה.

23. איני סבור שבית המשפט החמיר עם המערער יתר על המידה; אדרבא, בית המשפט נטה מידה של חסד עם המערער, בשל נסיבותיו האישיות, כאשר גזר את עונשו ברף הנמוך של המתחם. על רקע הנסיבות המחמירות של ביצוע העבירה בענייננו, ונוכח החומרה הרבה של עבירת הניסיון לשידול לרצח ולאור הערך החברתי החשוב מכל, של קדושת החיים, עליו מיועדת להגן העבירה - בצדק קבע בית משפט קמא כי מתחייבת בענייננו ענישה מחמירה ומרתיעה. לא למותר להזכיר, כי מעבר לנסיבות המחמירות הנוגעות לביצוע העבירה, גם עברו של המערער אינו נקי (אף אם לא מכביד), ותסקירי שירות המבחן בעניינו גם הם אינם חיוביים.

24. שיקול ענישה רלבנטי נוסף נעוץ בעובדה שהעבירה של ניסיון לשידול לרצח מתאפיינת, מטבעה, בקשיי אכיפה ניכרים. מדובר בעבירה המתבצעת בסתר, בין שני צדדים שותפים לעבירה, וניתן להעריך במידת וודאות גבוהה שהיא סובלת מתת-דיווח. בשל כך, ונוכח התוצאה הקטלנית הפוטנציאלית של מעשי שידול כאלה, קיים צורך מוגבר בהרתעת הרבים, לרבות באמצעות ענישה מחמירה.

25. על שיקולים אלה יש להוסיף את העובדה שרוב המקרים (הלא רבים) של ניסיונות לשידול לרצח שהגיעו לבתי המשפט, עסקו באירועי אלימות על רקע משפחתי, כמו במקרה דנן: ע"פ 5268/04 מינין נ' מדינת ישראל (7.11.2005), להלן: ענין מינין; ע"פ 1856/10 ספיה נ' מדינת ישראל (22.11.2010), להלן: ענין ספיה; תפ"ח (ת"א) 120/96 מדינת ישראל נ' אפללו (2.7.1997), להלן: ענין אפללו; תפ"ח (חי') 30608-09-13 מדינת ישראל נ' ראיון (21.5.2014), להלן: ענין ראיון; תפ"ח (חי') 3679312-10 מדינת ישראל נ' סואעד (30.5.2011), להלן: ענין סואעד.

אין צורך לעמוד כאן על תופעת האלימות במשפחה, שלמרבית הצער מסתיימת לא פעם בתוצאות קטלניות. בענייננו, אך במקרה ניצלה אשתו של המערער מהצטרפות לשורת הקורבנות של אלימות כלפי נשים מצד בני זוגן או בני זוגן לשעבר. בית משפט זה עמד לא פעם על הצורך בענישה קשה ומרתיעה כחלק מהמאבק הציבורי להדברת התופעה הקשה של אלימות במשפחה.

”חובה עלינו לתת ביטוי להוקעתם של מעשי אלימות כה חמורים כלפי נשים מצד בני-זוגן על-ידי השתת עונשים הולמים שיבטאו את סלידתה של החברה מהמעשים האמורים ושירתיעו מפני הישנותם.” (ע”פ 1568/14 דובגילנוק נ’ מדינת ישראל, פסקה 13 (31.3.2015)).

26. עיקר טענות בא כוח המערער בדיון לפנינו התמקד בכך, שאליבא דידו מתחם הענישה והעונש שנגזר על המערער יש בהם משום החמרה לעומת מדיניות הענישה הנהוגה בעבירה זו.

27. אין בידי לקבל טענה זו.

ראשית, כידוע, מדיניות הענישה הנהוגה היא רק רכיב אחד מבין מספר רכיבים לקביעת מתחם העונש ההולם (סעיף 40ג(א) לחוק; ע”פ 6048/13 חוסיין נ’ מדינת ישראל, פסקה 4 (14.8.2014)).

שנית, כמצוין לעיל, לא רבים המקרים של ניסיון לשידול לרצח שהגיעו לבתי המשפט בכלל ולבית משפט זה בפרט, וכולם קדמו לתיקון 113 לחוק, וממילא אין לומר כי התגבשה מדיניות ענישה ברורה או הלכה פסוקה באשר למתחם הענישה בתחום זה. סקירה של הפסיקה (המעטה) בנדון מצביעה על שונות גדולה בעונשים, פרי הנסיבות הפרטניות בכל מקרה. כך, במקרים של ניסיון לשידול לרצח על רקע משפחתי הנזכרים בפסקה 25 לעיל, הוטלו העונשים הבאים: 12 שנות מאסר - כאשר ההרשעה הייתה גם בניסיון לרצח (ענין מינין); 6 שנות מאסר - במקרה דומה מאוד בנסיבותיו לענייננו אף כי בחומרה פחותה (ענין

אפילו); 3 שנות מאסר - בשני מקרים עם נסיבות מקלות משמעותיות (ענין ראיון וענין טואעד); ו- 30 חודשי מאסר - במקרה של ניסיון לשידול לרצח על רקע כבוד המשפחה (ענין ספיה). במקרים אחרים של ניסיון לשידול לרצח, שלא במסגרת המשפחה, נפסקו גם כן עונשים במנעד רחב: 8 שנות מאסר - בגין הרשעה במספר עבירות שהחמורה שבהן ניסיון לשידול לרצח (ע"פ 6253/04 דהרי נ' מדינת ישראל (26.4.2007); 34 חודשי מאסר - בגין שידול לרצח על ידי אם שביקשה לנקום את מות בנה (ת.פ. (חי') 3045/04 מדינת ישראל נ' חדיד (25.9.2006); ו- 18 חודשי מאסר בגין ניסיון לשידול לרצח על רקע טרגדיה אישית קשה ונסיבות נוספות לקולא (ע"פ 6095/08 סלומון נ' מדינת ישראל (29.12.2008).

שלישית, הענישה בכל מקרה קונקרטי היא פרי מכלול רחב של נסיבות, ואין להסיק "מדיניות ענישה" מהשוואה שיטחית של מספר מוגבל של מקרים, עם נסיבות שונות כמפורט לעיל. השוואה כזו חוטאת למלאכת הענישה המורכבת.

"... כידוע, מלאכת קציבת העונש איננה בגדר תרגיל מתמטי או מדע מדויק. קביעת העונש הינה פרי איזון שעורכת הערכאה הדיונית בין כלל הנתונים והשיקולים הצריכים לעניין. קשה עד מאוד, ואף בלתי אפשרי, לבודד ולכמת את המשקל שניתן במסגרת העונש שקבעה הערכאה הדיונית לכל נתון ונתון בנסיבותיו המיוחדות של המקרה וקשה להשוות בין גזרי דין שניתנו לנאשמים שונים ובנסיבות עובדתיות ואישיות שונות." (ע"פ 7350/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (14.1.2013)).

28. וקודם לסיכום, כפי שכבר ציינתי לעיל, העובדה שהעונש שקבע המחוקק בגין העבירה של ניסיון לשידול לרצח זהה לעונש שנקבע בגין העבירה של ניסיון לרצח - עשרים שנות מאסר - עשויה להצדיק היקש, בשינויים המחויבים, מהענישה הנוהגת בעבירת הניסיון לרצח. הפסיקה בעבירה של הניסיון לרצח רבה וענפה יותר מזו שבעבירת השידול לניסיון לרצח, והיא מאופיינת בגישה מחמירה וברמת ענישה גבוהה, עד כדי עונשי מאסר דו ספרתיים במקרים החמורים (ראו למשל: ע"פ 2910/09 קאסיה נ' מדינת ישראל (21.11.2011); ע"פ 10052/09 פלוני נ' מדינת ישראל (4.1.2011); ע"פ 5606/10 בוניפד נ' מדינת ישראל (19.12.2012); ע"פ

5797/11 צסן נ' מדינת ישראל (5.8.2012)). כאמור, ההיקש הוא "בשינויים המחויבים", שכן קיימים טעמים לנטייה להחמיר יותר בענישה בגין ניסיון לרצח לעומת בגין השידול לניסיון לרצח, בין היתר משום שבמקרים רבים בתיקי ניסיון לרצח הקורבן סבל פגיעות פיזיות לא קלות, ואולם עדיין יש לזכור שהמחוקק ראה במפגיע שתי עבירות אלה כבעלות חומרה זהה (פסקה 16 לעיל).

29. סוף דבר: איני סבור כי במקרה הנדון נפלה שגגה בגזר דינו של בית משפט קמא המצדיקה את התערבותנו.

כידוע, ערכאת הערעור תתערב בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית במקרים חריגים בלבד, ורק כאשר העונש שהושת חורג באופן משמעותי מן העונש הראוי (ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל, פס' 414 (10.11.2011); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פס' 30 (5.8.2013)), או כאשר הערכאה הדיונית נכשלה בטעות, או שהעונש שנגזר על ידה חורג במידה קיצונית מן העונשים המוטלים, בדרך כלל, בנסיבות דומות (ענין אגבריה).

בענייננו, בית המשפט קמא איזן נכונה בין השיקולים השונים שיש לקחת בחשבון בעת גזירת העונש. גזר הדין הולם את אשמו של המערער, ובה בעת מעניק משקל ראוי לשיקולי הרתעה כללית ושליחת מסר של הגנה על קדושת החיים, לצד התחשבות בנסיבותיו האישיות של המערער.

30. אשר על כן, אציע לחברותיי כי נדחה את הערעור.

ש ו פ ט

הנשיאה מ' נאור:

אני מסכימה.

שופטת

השופטת א' היות:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט מ' מזוז.

ניתן היום, י"ח בתמוז התשע"ה (5.7.2015).

שופט

שופטת

הנשיאה